

Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto
HE 99/2025 vp

Lausuntopyyntö 15.10.2025

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

29.40 Korkeakouluopetus ja tutkimus

Aiemmin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle päätettyjä valtionavustussäästöjä kohdennetaan 65 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen. Säästöistä 52,7 milj. euroa kohdentuu korkeakoulutukseen, ja edelleen 16,9 milj. euroa ammattikorkeakoulujen rahoitukseen. Jatkuvan oppimisen kehittämiseen kohdennetaan 1,3 milj. euron säästö. Näiden lisäksi korkeakoulujen perusrahoitusta vähennetään 30 milj. eurolla vuonna 2026. Korkeakouluihin kohdistuu menosäästöjä yhteensä 83,8 milj. euroa, josta 68,8 milj. euroa on pysyvää säästöä.

SAMOK näkee, että kyseessä on koulutusleikkaus, joka vaikuttaa heikentävästi koulutuksen laatuun. SAMOK huomauttaa, että korkeakoulut ovat jo nyt joutuneet tekemään ikäviä päätöksiä säästöpainneiden alla, eikä tilanne tule näiden päätösten jälkeen helpottumaan. Perusrahoituksesta leikkaaminen on lyhytnäköistä hetkessä, jossa Suomi tarvitsee kuumeisesti lisää korkeakoulutettuja. Reilussa kymmenessä vuodessa ammattikorkeakoulujen osalta tehty politiikka on johtanut siihen, että niiden reaalin perusrahoitus on laskenut vuodesta 2011 yli 200 miljoonalla eurolla, ja samaan aikaan niille asetetut tutkintotavoitteet ovat lähes kaksinkertaistuneet.

Osana puoliväliriihen kasvutoimia linjattu rahoitus korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen kasvualoille valmistellaan sisällytettäväksi täydentävään talousarvioesitykseen. SAMOK ei kuitenkaan näe pelkän aloituspaikkoihin kohdennetun lisärahoituksen turvaavan koulutuksen laatua. Ammattikorkeakoulujen tehtäviä on kasvatettu jatkuvasti samalla, kun rahoitus on vähentynyt. Tutkinnon hinta on puolitettu edellisen vuosikymmenen aikana ja nyt leikkaukset perusrahoituksesta ja samalla aloituspaikkojen lisääminen jatkavat aikaisempaa tutkintojen hinnan halventamista, mikä vaikuttaa saatuun opetukseen ja koulutuksen laatuun. Perusrahoituksesta leikkaaminen vaikuttaa rahoitukseen useita kymmeniä miljoonia

euroja ja myös uudet aloituspaikat vaativat lisäresursseja. SAMOK toivoo, että uusien aloituspaikkojen määrästä päätettäessä huomioitaisiin koulutusaloitteiset erot ja aloituspaikkoihin kohdennetaan aidosti riittävä rahoitus. Koulutustason nostamisella on huomattava merkitys kansantalouden tulevalle talouskasvulle, mutta koulutustason nosto ei saa tapahtua osaamistasoa laskemalla.

T&K-rahoituslain mukaisista uusista lisäyksistä ehdotetaan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille yhteensä 30 milj. euroa v. 2026. SAMOK näkee, etteivät T&K-panostukset paikkaa perusrahoitusta tai paranna opetusta. Korkeakoulut ovat merkittäviä toimijoita Suomen kasvun kannalta. Osaavan työvoiman saatavuus tulee kuitenkin T&K-tavoitteiden vaikuttavuuden esteeksi, kun koulutuksesta leikataan. SAMOK on huolissaan korkeakoulutuksen tulevaisuuden painotuksesta, jos T&K-panostuksia lisätään ja perusrahoituksesta leikataan.

Helsingissä 21.10.2025

Julia Väänänen
Puheenjohtaja

Vellu Taskila
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Roosa Veijola
Koulutuspolitiikan erityisasiantuntija
roosa.veijola@samok.fi